

पैयुँपाटाका विद्यार्थी : पद्दै पञ्चेबाजा बजाउन सिक्दै

पोखरापत्र संवाददाता

बागलुड, ३ माघ

बागलुड नगरपालिका-१३ पैयुँपाटास्थित त्रिभुवन माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी पञ्चेबाजाका संरक्षणमा जुटेका छन्। कक्षा २ देखि १० सम्मका छात्र/छात्रा अध्ययनको अतिरिक्त विद्यालयमा बाजा बजाउने कला पनि सिक्ने गर्दछन्।

विद्यालयले हालै आफ्नो ७४औं वार्षिकोत्सव मनाउँदा बालबालिकाले पञ्चेबाजा बजाएका थिए। विद्यालयका शिक्षक थमबहादुर परियारले विद्यार्थीलाई बाजा बजाउन सिक्नका लागि प्रेरित गरिराख्नुभएको छ भने बिदाको समय सिकाउनेसमेत गर्दै आउनुभएको छ।

कक्षा ९ का विराज परियार सनाई, कक्षा २ का विहान परियार ढोलक, कक्षा ५ का आयुस परियार र कक्षा ७ का पृथ्वी परियारले द्याप्पो बजाउनुहुन्छ। कक्षा १० मा पढने रेस्नुका परियार भूयाली बजाउनुहुन्छ भने कक्षा ४ मा अध्ययन रत्नाप्रसाद परियार र कक्षा ६ मा पढने सक्षम परियारले कर्नाल बजाउने गर्नुभएको छ। कक्षा ३ मा अध्ययनरत आयन परियार र कक्षा ४ मा अध्ययनरत विहान परियार (ख)ले दमाहा बजाउने प्रेचलन लोप हुने अवस्थामा पुगेको छ।

थालेपछि पञ्चेबाजा संरक्षण हुने आशा जागेको उहाँको भनाइ छ।

“हाले गाउँमा बाजा बजाउने टोली धेरै थिए, अहिले युवाले बजाउन लाज मान्छन, बूढापाकाले नसक्ने भएपछि बाजा बजाउने चलन हराउँछ कि भने डर थियो, अहिले हाम्रा नानीबाबुले धेरै सुचि राखेर बजाउन थालेका छन्,” शिक्षक थमबहादुले भन्नुभयो, “मैले पनि राम्रोसँग सिकुपूर्छ भनेर सिकाउने प्रयास गरेको छु, एक टोली १० जनाको हुन्छ, विद्यालयले बाजा बजाउने एक टोली उत्पादन गर्ने देखिएको छ, नयाँ पुस्ताले नसिके बाजा बजाउने प्रेचलन लोप हुने अवस्थामा पुगेको छ।”

बाजा बजाउने परम्परागत चलन भएको हुँदा आफूहरूले सिकेको रेस्तु परियारले बताउनुभयो। सानेदेखि वरपरका साथीसँग मिलेर बजाएको सुनाउँदै अहिले घरमा राखेका बाजा लिएर विद्यालयको कार्यक्रममा बजाउने गरेको उहाँको भनाइ छ। सीप र ताल मिले जसले पनि बाजा बजाउन हुने उहाँले बताउनुभयो।

अहिले साना भाइबहिनीले पनि धेरै सुचि राखेको उहाँको भनाइ छ। उहाँले भन्नुभयो, “बाजा बजाउन गाहो छैन, साजिलो छ, गाउँघरमा बाजा बजाउने हुँदा हामीले पनि त्यही देखेर सिकेको हो, पहिले धेरै बाजा बजाउने मान्छे हुँये, अहिले निक कम भएको छ, अहिले हामी स्कूलमा पढ्ने साथीसँग मिलेर बजाउने गरेको छौ, सरहरूले पनि हाँसला दिनुभएको छ, उहाँहरूको साथले प्रेरणा मिलेको छ, साना भाइहरूले पनि बजाउन सिकेदैनुहाँ, दाइदावीबाट पनि अभै राम्रो बजाउन सिकिहेका छौ।”

विद्यालयमा बाजा बजाउने अधिकांश छ देखि १५ वर्ष उपर समूहका विद्यार्थी छन्। प्रधानाध्यापक तिलक आचार्यले विद्यार्थीलाई बाजा बजाउन प्रेरित गर्नका लागि पञ्चेबाजा सङ्कलन अभियान सुरु गरेको छ। अहिले युवासँग मिलेर बजाउने जनकारी दिनुभयो। अहिले विद्यालयमा एउटा पनि बाजा नहुँदा सिकाउन नसकेको उहाँको भनाइ छ। विद्यार्थीलाई किताबी ज्ञानसंगी अन्य

क्षमतालाई प्रस्फुटन गर्ने वातावरण तयार गरेको जनाउँदै उनीहरूलाई सक्षम बनाउनतर्फ लागेको प्रधानाध्यापक आचार्यले बताउनुभयो।

“बाजाको अभाव छ, बाजा हुने हो विद्यालयमा सिकाउन सकिन्थ्यो, अहिले घरमा आफ्ना बाबुबाजेले बजाएको देखेर बजाउँदै आएका छन्, बाजा सङ्कलन कोष स्थपना गर्नका लागि आर्थिक सङ्कलन अभियान चलाएका छौ,” प्रधानाध्यापक आचार्यले भन्नुभयो, “बाजा बजाउने उनीहरूको प्रतिभा हो, यसलाई प्रोत्साहन गरिरहेका छौ, सैद्धान्तिकसँगै व्यवहारिक शिक्षा दिनुपर्छ भने मान्यताले बाजा बजाउनतर्फ प्रेरित गरिरहेका छौ, बाजा बजाउन सिकेको हो, पहिले धेरै बाजा बजाउने मान्छे हुँये, अहिले निक कम भएको छ, अहिले हामी स्कूलमा पढ्ने साथीसँग मिलेर बजाउने गरेको छौ, सरहरूले पनि हाँसला दिनुभएको छ, उहाँले धेरै सुचि राखेर बजाउन थालेका छन्।”

“अहिले बाजाको मान्यताले बाजा बजाउने र अन्यतर गरिरहेका छौ, बाजा बजाउन सिकेको अभाव खट्टिकैदै गएको छ। बागलुड पञ्चेबाजाका लागि प्रणयात मान्छनुहाँ, तर पञ्चेल्लो समय बाजा बजाउन दक्ष युवासँगिले चासो नदिंदा लोप हुने अवस्थामा पुगेको छ।”

बाजा बजाउने परम्परागत चलन भएको हुँदा आफूहरूले सिकेको रेस्तु परियारले बताउनुभयो। सानेदेखि वरपरका साथीसँग मिलेर बजाएको सुनाउँदै अहिले घरमा राखेका बाजा लिएर विद्यालयको कार्यक्रममा बजाउने गरिएको हो।

विद्यालयमा बाजा बजाउने अधिकांश छ देखि १५ वर्ष उपर समूहका विद्यार्थी छन्। प्रधानाध्यापक तिलक आचार्यले विद्यार्थीलाई बाजा बजाउन प्रेरित गर्नका लागि पञ्चेबाजा सङ्कलन अभियान सुरु गरेको छ। अहिले विद्यालयमा एउटा पनि बाजा नहुँदा सिकाउन नसकेको उहाँको भनाइ छ। विद्यार्थीलाई किताबी ज्ञानसंगी अन्य

हराउँदैछन् मनाडुका ताल

पोखरापत्र संवाददाता

मनाड, ३ माघ

मुसिकलले ‘चार्टर्ड’ वा ‘कार्गो फ्लाइट’ मात्रै देखिने हुँडे विमानस्थल आफैमा पर्यटकीय स्थलफै बनेको छ तर यहाँ केही वर्षाधियसम्म औंचैसामुँ देखिने ‘लेसियर’ वा हिमनदीको भने अहिले नाम निसान पनि छैन। पहिले तै लिइएका तस्किरमा मात्रै यो ताल सीमित भएको छ।

माथिल्लो मनाड डिस्ट्रिक्ट गाउँपालिका-५ भ्राका गाउँमा जन्मे-हुँकेका कालु घले घरआँगनसम्म बगेर आइपुने हिमनदीको रड र प्रकृतिको पराख सम्फै दुनुहुन्छ। उहाँ भनुहुन्छ, “अरूभन्दा पनि तीन हजार आठ सम्बत र उचाइको नदेखिने ताललाई पुरानै स्वरूपमा ल्याउन गाउँपालिकाले रु तीन करोड पाँच लाख बजेट छुयाएको छौ,” गझापूर्ण ताल अवस्थित रहेको मनाड मनाड डिस्ट्रिक्ट गाउँपालिका-६ का वडाध्यक्ष सोनाम गुरुड भनुहुन्छ, “अर्को वर्ष आउँदा गझापूर्ण ताल अवस्थित रहेको जस्तै देखन पाउनुहोनेछ।” प्राकृतिक ताल संरक्षण गर्न आवश्यक रहेको स्थानीय तथा अनुसन्धानकर्ताहरूको सुझाव छ। उहाँ भनुहुन्छ, “अर्को वर्ष आउँदा गझापूर्ण ताल अवस्थित रहेको जस्तै देखन पाउनुहोनेछ।”

घले भनुहुन्छ, “स्विस भूगर्भीवद योनी हाँगनले सन् १९५७ मा गझापूर्ण तालको तस्किर प्रचारमा ल्याएपछि यो ताललाई अहिले सम्भावना भन्नुहुन्छ, अबैर उपरिएको तालबाट माटो, बालुवा भिक्को काम चाँडै सुरु गर्ने तयारीमा छौ।” भित्तिमनाड मनाड अभियानका अगुवा फुर्वा लामा गझापूर्ण, तिलिचोजस्तै आकर्षक नर्यां ताल मनाडमा भेटिने क्रम जारी रहे पनि आधा शताब्दीदेखि अध्ययन गर्नुहोनेको छ।

भनुहुन्छ, “विद्यार्थीलाई बाजा बजाउने अवस्थामा पुगेको छौ।”

विद्यालयमा बाजा बजाउने अधिकांश छ देखि १५ वर्ष उपर समूहका विद्यार्थी छन्। प्रधानाध्यापक तिलिचोजस्तै आकर्षक नर्यां ताल भन्नुहुन्छ, अबैर उपरिएको तालबाट माटो, बालुवा भिक्को काम चाँडै सुरु गर्ने तयारीमा छौ।

भनुहुन्छ, “यसकाराण मैलाको पराख बजाउने जनकारी दिनानुभयो।”

हाल आठ क्याबिन राखेर परीक्षण भइरहेको लिमिटेडका निर्देशक तारानाथ उपाध्यायले जानकारी दिनुभयो। केही दिनमा २० क्याबिन राखेर परीक्षण गरिने उहाँले बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “यसअगाडि लद्धाको परीक्षण गरिएकामा केही प्राविधिक समस्या देखिएपछि त्यसलाई निराकरण गरेर हाल दब्बा राखेर परीक्षणको काम भइरहेको छ।” आगामी वैशाख १ गतेदेखि ताललाई अहिले सम्भावना भन्नुहुन्छ, असारीभित्र बालम्बान्त भयजियम, साउनभित्र जिपलाइन, भद्राभित्र बन्जी, स्काइवाक, असोजाभित्र रेस्टुरां र विमलगारी देखिएपछि त्यसलाई निराकरण गरेर हाल दब्बा राखेर परीक्षणको काम भइरहेको छ।

विद्यार्थीलाई लोभाउने विश्वास गरिएको छ। बन्दीपुर-४ दूल्हदाइ गाबाट सुरु हुने केबलकार सोही बडाको बरालथोकसम्म पुळ्य। केबलकार एसियाको विमलगारी देखिएपछि त्यसलाई निराकरण गरेर हाल दब्बा राखेर परीक्षणको काम भइरहेको छ।

विद्यार्थीलाई लोभाउने विश्वास गरिएको छ। बन्दीपुर-४ दूल्हदाइ गाबाट सुरु हुने केबलकार सोही बडाको बरालथोकसम्म पुळ्य। केबलकार एसियाको विमलगारी देखिएपछि त्यसलाई निराकरण गरेर हाल दब्बा राखेर परीक्षणको काम भइरहेको छ।

विद्यार्थीलाई लोभाउने विश्वास गरिएको छ। बन्दीपुर-४ दूल्हदाइ गाबाट सुरु हुने केबलकार सोही बडाको बरालथोकसम्म पुळ्य। केबलकार एसियाको विमलगारी देखिएपछि त्यसलाई निराकरण गरेर हाल दब्बा राखेर परीक्षणको काम भइरहेको छ।

विद्यार्थीलाई लोभाउने विश्वास गरिएको छ। बन्दीपुर-४ दूल्हदाइ गाबाट सुरु हुने